

Traducere din limba engleză în limba română

**Protocol privind Turismul durabil la Convenția Cadru privind Protejarea și Dezvoltarea Durabilă a Carpaților
Bratislava, mai 2011**

Părțile prezentului protocol,

ÎN CONFORMITATE cu sarcinile ce le revin în baza Convenției cadru privind protecția și dezvoltarea durabilă a Carpaților (Kiev, 2003), denumită în continuare „Convenția Carpatică”, de a elabora o politică cuprinzătoare de protecție și dezvoltarea durabilă a Carpaților;

CONFORM obligațiilor acestora, menționate în Articolul 9 din Convenția Carpatică;

CONFORM obligațiilor acestora, menționate în Protocolul privind conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice (București, 2008) la Convenția Carpatică;

LUÂND NOTĂ de faptul că toate Părțile la Protocol sunt părți la Convenția privind Diversitatea Biologică (Rio de Janeiro, 1992) denumită în cele ce urmează „CBD” și AMINTIND Memorandumul de Cooperare dintre Convenția privind Diversitatea Biologică, Convenția Alpină și Convenția Carpatică, semnat în data de 29 mai 2008 la Bonn și Decizia 11 din la cea de-a doua Conferință a Părților (COP2) la Convenția Carpatică ce recomandă întărirea eforturilor pentru implementarea Programului de lucru al CBD privind Diversitatea Biologică Montană;

AMINTIND Decizia VII/14 din CBD COP7 prin care s-au adoptat Instrucțiunile privitoare la Biodiversitate și Dezvoltare Turistică și prin care Guvernele au fost invitate să adopte instrucțiunile menționate în vederea dezvoltării sau reînnoirii strategiilor și planurilor de dezvoltare turistică;

LUÂND ÎN CONSIDERARE alte convenții și acorduri relevante, în special Convenția europeană a Peisajului (Florența, 2000), Convenția privind Protejarea Moștenirii Culturale și Naturale Mondiale (Paris, 1972), Convenția privind evaluarea impactului transfrontalier (Espoo 1991) și Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu (Arhus, 1998);

RECUNOSCÂND importanța zonelor montane, după cum este menționat în Capitolul 13 (Dezvoltare Durabilă Montană) al Declarației pentru mediu și dezvoltare (Agenda 21, Rio de Janeiro, 1992);

AMINTIND programul pentru implementarea ulterioară a Declarației pentru mediu și dezvoltare („Agenda 21”, Rio de Janeiro, 1992), Planul de implementare a Summit-ului mondial privind dezvoltarea durabilă și CONȘTIENTIZÂND eforturile și realizările Comisiei pentru dezvoltarea durabilă (CSD) în cooperare cu Organizația Mondială a Turismului (UNWTO) cu scopul de a promova dezvoltarea durabilă;

CONSIDERÂND faptul că diversitatea biologică și culturală unică și paatrimoniul comun al Carpaților constituie bunuri importante în vederea dezvoltării durabile a turismului;

RECUNOSCÂND importanța crescândă a turismului pentru dezvoltarea socială și economică la nivel local, național și regional, precum și faptul că dezvoltarea turismului durabil în Carpați poate constitui o oportunitate pentru dezvoltarea economică a zonelor mai puțin dezvoltate, precumși pentru diversificarea economiilor locale, și că poate prezenta un potențial considerabil pentru realizarea beneficiilor în termeni de conservare a diversității biologice și pentru utilizarea durabilă a componentelor sale;

RECUNOSCÂND faptul că munții Carpați reprezintă mediul în care trăiesc comunitățile locale și CONȘTIENTIZÂND contribuția comunităților locale la dezvoltarea durabilă socială, culturală și economică și la menținerea tradiției în Carpați;

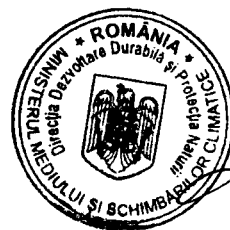
CONVINSE de faptul că eforturile pentru protejarea, menținerea și gestionarea într-o manieră durabilă a resurselor naturale și culturale ale Carpaților nu pot fi realizate de o singură țară, ci presupun cooperare regională și DESCHISE spre cooperare în vederea dezvoltării turismului durabil în Carpați, cu scopul de a asigura faptul că turismul în munții Carpați se dezvoltă în armonie cu mediul înconjurător și îmbină beneficiile socio-economice cu conservarea diversității biologice și culturale;

AU STABILIT DE COMUN ACORD URMĂTOARELE:

CAPITOLUL I OBIECTIVE, ACOPERIRE GEOGRAFICĂ ȘI DEFINIȚII

Articolul 1 *Obiective și principii generale*

1. În conformitate cu articolul 9 din Convenția Carpatică, obiectivul Protocolului privind Turism Durabil (denumit în cele ce urmează „Protocol”) este de a întări și de a facilita cooperarea dintre Părți în vederea dezvoltării turismului durabil în munții Carpați, în beneficiul generațiilor prezente și viitoare, vizând maximizarea beneficiilor pozitive ale turismului pentru biodiversitate, ecosisteme, dezvoltarea economică și socială, atenuând impactul negativ cauzat de turism asupra mediului ecologic și socio-economic.
2. Pentru a putea îndeplini obiectivele menționate mai sus, Părțile:
 - a) își vor armoniza și coordona eforturile pentru promovarea turismului durabil în Carpați, aducând comunităților locale beneficii bazate pe natura, peisajele și patrimoniul cultural excepțional din Carpați și pentru amplificarea gradului de cooperare în acest sens.
 - b) vor urmări politicile de promovare a cooperării transfrontaliere în vederea facilitării dezvoltării durabile a turismului, precum planurile de management coordonate sau realizate în asociere pentru ariile protejate transfrontaliere sau limitrofe sau alte locații de interes turistic.
3. De aceea, Părțile vor coopera în special pentru:
 - (a) Promovarea Carpaților ca destinație pentru turism durabil;

- (b) Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor, serviciilor și a pachetelor relaționate cu turismul durabil din Carpați;
- (c) Asigurarea standardelor de înaltă calitate pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați.
- (d) Creșterea contribuției turismului la dezvoltarea durabilă a economiilor locale din Carpați;
- (e) Gestionarea traficului de turiști și a destinațiilor turistice din Carpați în sprijinul mediului și a dezvoltării durabile a economiei locale din zonele mai puțin dezvoltate;
- (f) Creșterea contribuției turismului la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice din Carpați, în conformitate cu obiectivele Convenției Europene a Peisajului;
- (g) Creșterea contribuției turismului la realizarea unei agriculturi durabile în Carpați;
- (h) Creșterea contribuției turismului la gestionarea durabilă a pădurilor din Carpați;
- (i) Planificarea dezvoltării durabile a transporturilor și infrastructurii din turism în Carpați;
- (j) Creșterea contribuției turismului la conservarea și promovarea moștenirii culturale și a tradiției comunităților locale din Carpați;
- (k) Creșterea contribuției turismului la educația publică și conștientizarea cu privire la aspectele legate de durabilitate;
- (l) Promovarea cooperării transfrontaliere cu privire la dezvoltarea durabilă a turismului în Carpați;
- (m) Gestionarea impactului turismului asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților;
- (n) Gestionarea impactului de mediu al turismului în Carpați;
- (o) Gestionarea impactului socio-economic și cultural al turismului în Carpați;
- (p) Monitorizarea eficacității politicilor și strategiilor pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați.

Articolul 2

Delimitare geografică

1. Prezentul Protocol se aplică regiunii carpatice (denumită în continuare „Carpați”), definită la Conferința Părților.
2. Fiecare Parte poate extinde aplicarea prezentului Protocol la alte porțiuni ale teritoriului național, în baza transmiterii unei declarații la depozitar.

Articolul 3

Definiții

În sensul prezentului Protocol:

- (a) „Protocolul de Biodiversitate” reprezintă Protocolul privind conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice (București, 2008) la Convenția Carpatică;
- (b) „Diversitatea Biologică” reprezintă variabilitatea organismelor vii, inclusiv diversitatea din rândul fiecărei specii, între specii și a ecosistemelor;
- (c) „Zona de frontieră” reprezintă o zonă aflată sub jurisdicția respectivei Părți, în apropierea graniței statului cu o altă Parte, unde activitățile desfășurate de-o parte a graniței statului pot avea impact direct, indirect, negativ sau pozitiv asupra mediului, în funcție de natura activității particulare, de cealaltă parte a graniței statului;
- (d) „Conservarea” se referă la o serie de măsuri necesare pentru a menține habitatele naturale și populațiile de specii de faună și floră sălbatică într-o stare de conservare favorabilă;
- (e) „Conferința Părților” reprezintă Conferința Părților la Convenția Carpatică.
- (f) „Convenția Carpatică” reprezintă Convenția-cadru privind protecția și dezvoltarea durabilă a Carpaților (22 mai 2003, Kiev, Ucraina)

[Handwritten signature]

- (g) „Speciile amenințate” reprezintă speciile aflate în pericol de dispariție pe tot arealul lor de răspândire sau pe o porțiune semnificativă a acestuia ;
- (h) „Speciile străine invazive” reprezintă specii neindigene introduse în mod deliberat sau accidental în afara habitatelor lor naturale, în locuri în care se stabilesc, proliferează și se răspândesc astfel încât să aducă prejudicii mediului gazdă;
- (i) „Peisajul”, după cum este perceput de oameni, reprezintă o zonă al cărei caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali/umani;
- (j) „Diversitatea peisagistică” se referă la varietatea peisajelor;
- (k) „Speciile native” reprezintă specii indigene dintr-o anumită regiune sau dintr-un anumit ecosistem;
- (l) „Habitatul natural” reprezintă zona terestră sau acvatică care se distinge prin caracteristicile geografice, abiotice și biotice unde un organism sau o populație poate apărea în mod natural.
- (m) „Observatorul” reprezintă un observator, așa cum este definit în Articolul 14 alineatul 5 din Convenția Carpatică;
- (n) „Partea” reprezintă o Parte din prezentul Protocol;
- (o) „Public vizat” reprezintă publicul afectat, care poate fi afectat sau care este interesat de dezvoltarea turismului și de luarea deciziilor cu privire la aceasta; definiția include populația indigenă și comunitățile locale; în sensul acestei definiții, organizațiile nonguvernamentale care promovează orice aspect legat de dezvoltarea durabilă și care întrunesc prevederile legislației naționale vor fi percepute ca având un interes;
- (p) „arie protejată” reprezintă o zonă geografică care a fost desemnată și administrată spre a atinge obiectivele specifice de conservare;
- (q) „refacere” înseamnă revenirea unui ecosistem sau habitat la structura sa originală, combinația naturală de specii și funcțiunile sale naturale;
- (r) „Organism subsidiar” se referă la un organism subsidiar stabilit în conformitate cu Articolul 14 alineatul 2 (e) din Convenție care poate include grupuri de lucru tematice sau comitete;
- (s) „Dezvoltarea durabilă” reprezintă dezvoltarea care vine în întâmpinarea nevoilor și aspirațiilor generațiilor actuale fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a realiza acest lucru;
- (t) „Turismul durabil” se referă la turismul care furnizează o utilizare durabilă a resurselor de mediu, care previne amenințări asupra diversității biologice și peisagistice de care este dependent în mod intrinsec și care să minimizeze impactul ecologic, cultural și social negativ asupra mediului; asigură oportunitatea de educație, amplificând cunoașterea și respectarea ecosistemelor naturale și a resurselor biologice; respectă autenticitatea socio-culturală a comunităților gazdă conservând patrimoniul cultural, material și spiritual și valorile tradiționale; contribuie la înțelegerea și toleranța interculturală, contribuie la realizarea operațiunilor economice fiabile pe termen lung asigurând beneficii socio-economice tuturor factorilor interesați, inclusiv locuri de muncă stabile și oportunități de economisire și de servicii sociale comunităților-gazdă, fiind distribuite în mod egal între acestea, și contribuind la combaterea sărăciei;
- (u) „Utilizarea durabilă” reprezintă utilizarea componentelor diversității biologice într-o manieră și la o frecvență care să nu ducă la afectarea negativă a diversității biologice, pe termen lung, menținând astfel potențialul acestora pentru a corespunde nevoilor și aspirațiilor generațiilor actuale și viitoare;
- (v) „aria protejată transfrontalieră” reprezintă o arie compusă din două sau mai multe arii protejate aflate pe teritoriul a două sau mai multe Părți, adiacente graniței statului, fiecare regăsindu-se sub jurisdicția respectivei Părți.

CAPITOLUL II OBLIGAȚII GENERALE

Articolul 4

Armonizarea politicilor având scopul de a planifica, dezvolta și gestiona turismul durabil în munții Carpați

1. Fiecare Parte va dezvolta și va implementa pe teritoriul național politici și strategii în vederea dezvoltării turismului durabil, gestionării și monitorizării acestuia în Carpați, luând în considerare politicile și strategiile dezvoltate și implementate de către alte Părți.
2. Părțile vor analiza și vor utiliza instrumentele și metodologiile de planificare, dezvoltare și gestionare a turismului aplicate la nivel internațional, în special în zonele vulnerabile limitate la utilizarea economică și vor armoniza instrumentele și cadrele de planificare existente la nivel național.
3. Părțile vor face schimb de informații cu autoritățile de la toate nivelurile și cu toți factorii interesați referitor la cele mai bune practici pentru dezvoltarea și gestionarea turismului durabil, inclusiv informații cu privire la planificare, standarde, legi și aplicarea lor, precum și experiența câștigată în implementarea acestor principii.

Articolul 5

Integrarea obiectivelor turismului durabil din munții Carpați în politicile sectoriale

1. Părțile vor lua în considerare obiectivele prezentului Protocol în cadrul celorlalte politici, în special, dar nu limitat la planificarea spațială și la gestionarea resurselor naturale, la conservarea diversității biologice și peisagistice, la gestionarea apelor și bazinelor hidrografice, la agricultură și silvicultură, transport și infrastructură, industrie și energie.
2. Părțile vor coopera în vederea integrării principiilor turismului durabil în alte politici sectoriale dezvoltate la nivel regional sau global care să fie avantajoase sau care să poată influența conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice din Carpați.

Articolul 6

Participarea autorităților regionale și locale și a altor părți interesate

1. Fiecare Parte va lua măsuri, respectând cadrul instituțional existent, pentru a implica instituțiile relevante, autoritățile regionale și locale și alți factori interesați în pregătirea și implementarea politicilor și măsurilor rezultate în vederea dezvoltării turismului durabil în Carpați.
2. Fiecare Parte va lua măsuri, respectând cadrul instituțional existent, pentru a facilita coordonarea și cooperarea dintre instituții, autorități și alți factori interesați menționați la alineatul 1, cu scopul de a încuraja responsabilitatea comună și de a intensifica sinergia.

Articolul 7

Cooperarea internațională

1. Părțile vor încuraja cooperarea activă dintre instituțiile competente și organizațiile internaționale cu privire la dezvoltarea turismului durabil în Carpați.
2. Părțile vor facilita cooperarea dintre autoritățile regionale și locale la nivel internațional, privind dezvoltarea turismului durabil în Carpați, și vor căuta soluții la problemele comune la nivelul cel mai oportun.

CAPITOLUL III MĂSURI SPECIFICE

Articolul 8

Promovarea Carpaților ca destinație pentru turism durabil

1. Fiecare Parte va lua măsuri cu scopul de a promova regiunea carpatică drept destinație pentru turism durabil, având în vedere patrimoniul comun natural, cultural, tradițional și istoric în Carpați.
2. Părțile vor coopera cu privire la încurajarea și promovarea Carpaților ca destinație pentru turism durabil, în special prin încurajarea, implementarea în comun și sprijinind proiectele și inițiativele comune cu privire la dezvoltarea turismului durabil în Carpați care întărește și promovează valorile menționate mai sus. (ex. Art. 28/2).

Articolul 9

Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor, serviciilor și a pachetelor relaționate cu turismul durabil din Carpați

1. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a dezvolta și promova produsele, serviciile și pachetele relaționate cu turismul durabil din Carpați, în special acelea bazate pe patrimoniul comun natural, cultural, tradițional și istoric din Carpați, și pentru a întări promovarea acestora atât pe piața locală, cât și pe cea străină.
2. Părțile vor coopera la identificarea avantajelor competitive specifice Carpaților pentru dezvoltarea turismului durabil în raport cu alte regiuni montane europene, care pot fi folosite pentru oferta de vânzare unică a produselor, serviciilor și pachetelor de turism durabil din Carpați, pe piețele turistice europene și globale.
3. Părțile vor coopera la dezvoltarea serviciilor, produselor și pachetelor comune de turism durabil în Carpați și vor facilita cooperarea dintre factorii relevanți interesați, activi în acest sens în Carpați, inclusiv a operatorilor de turism și a altor membri din sectorul turismului.
4. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea și implementarea mărcilor turistice comune din Carpați.
5. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea și implementarea strategiilor comune de promovare și a schemelor de marketing în ceea ce privește produsele, serviciile și pachetele de turism durabil generale pentru Carpați.

Articolul 10

Asigurarea standardelor comune de înaltă calitate privind turismul durabil din munții Carpați

1. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul național cu scopul de a promova standardele de calitate pentru turismul durabil în Carpați.
2. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea, promovarea și implementarea standardelor comune de calitate pentru turism în Carpați cu privire la cazare, facilități, servicii și asistență clienți.
3. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea, promovarea și implementarea sistemului comun de certificare a calității turismului în Carpați, luând în considerare standardele internaționale și regionale de calitate și vor identifica scheme sau vor valida schemele de certificare existente drept adecvate.
4. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea politicilor carpatice comune referitoare la cercetarea permanentă și sistematică cu privire la calitatea produselor și serviciilor turistice de-a lungul întregii regiuni carpatice, monitorizând gradul de satisfacție al

[Signature]

turiștilor și experiența câștigată în destinațiile turistice, inclusiv creșterea conștientizării chestiunilor legate de durabilitate și a respectului pentru patrimoniul natural și cultural din munții Carpați.

5. Părțile vor încuraja și vor susține schimbul de experiență și exemplele de bună practică în introducerea și menținerea standardelor de calitate pentru serviciile turistice.

6. Părțile vor încuraja și vor susține dezvoltarea și implementarea planurilor comune de acțiune vizând îmbunătățiri calitative ale sectorului serviciilor de turism durabil din Carpați.

Articolul 11

Creșterea contribuției turismului la dezvoltarea durabilă a economiei locale în Carpați

1. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a explora, de a promova și de a susține sinergia dintre dezvoltarea turismului durabil și dezvoltarea economiei locale în Carpați.

2. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea politicilor carpatice comune de promovare, etichetare și certificare a produselor locale și a rețelelor producătorilor locali, în special a artelor tradiționale și a articolelor de artizanat și a bunurilor locale, inclusiv a produselor agricole provenite de la rasele locale de animale domestice și varietățile de plante cultivate.

3. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a susține și de a promova inițiative și proiecte în vederea dezvoltării turismului durabil în Carpați care să stimuleze dezvoltarea economiei locale și să se bazeze pe potențialul local prin sporirea valorii produselor locale și artelor, precum și a oportunităților de angajare a forței de muncă locale. Prioritare sunt inițiativele și proiectele care:

- (a) contribuie la asigurarea pe termen lung a durabilității operațiunilor economice și de turism;
- (b) fortifică oferta de vânzare unică existentă a unei anumite destinații turistice;
- (c) promovează inovarea și diversitatea în turism și aduc valoare adăugată ofertei actuale turistice locale a unei anumite destinații turistice, inclusiv prin crearea a noi produse locale și regionale;
- (d) contribuie la diversificarea ofertelor turistice în scopul de a reduce efectele adverse ale turismului sezonier, generând o cerere suficient de mare pentru servicii turistice și locuri de muncă la nivel local și în extrasezon;
- (e) contribuie la diversificarea activităților economice locale din afara turismului cu scopul de a reduce dependența economiei locale de turism;
- (f) îmbogățesc și completează ofertele actuale locale de turism referitoare la o anumită destinație turistică mai mult decât să concureze cu afacerile deja existente.

4. Fiecare Parte va lua măsuri cu scopul de a promova și de a susține dezvoltarea turismului durabil în zonele mai puțin sensibile și mai puțin dezvoltate, cu scopul de a stimula dezvoltarea economică durabilă a comunităților locale mai puțin dezvoltate, de a diminua migrația negativă și tendințele de depopulare rurală, de a contribui la combaterea sărăciei și de a permite o distribuție mai justă a beneficiilor și veniturilor din sectorul serviciilor turistice către toate municipalitățile regiunii carpatice.

5. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a întări capacitățile comunităților locale în vederea pregătirii propunerilor de proiecte de dezvoltare a turismului durabil și a posibilităților de a strânge fonduri pentru implementarea acestora.

Articolul 12

Gestionarea traficului de turiști în Carpați în interesul mediului și dezvoltării durabile economice locale

1. Părțile, în conformitate cu Articolul 12 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea politicii carpatice comune de monitorizare permanentă și sistematică a traficului de turiști în Carpați.

2. Cu scopul de a diminua impactul turismului asupra ecosistemelor montane fragile din Carpați și de a furniza o distribuție mai justă a traficului de turiști în regiunea carpatică, fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a dispersa, redirecționa și canaliza o parte din traficul de turiști în afara principalelor destinații turistice actuale și a locațiilor sensibile precum ariile protejate, către zonele mai puțin sensibile din punct de vedere ecologic, mai puțin dezvoltate și explorate de către turism, dar care au suficient potențial de a absorbi și de a găzdui o parte din traficul de turiști.

Articolul 13

Creșterea contribuției turismului la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice din Carpați

1. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a încuraja canalizarea unei părți din veniturile obținute din turism în vederea sprijinirii conservării și utilizării durabile a diversității biologice și peisagistice a Carpaților, în special în vederea instituirii, administrării și menținerii ariilor protejate.

2. Părțile vor coopera pentru schimbul de informații și promovarea exemplelor de bună practică referitoare la contribuția și beneficiile dezvoltării turismului durabil la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice din Carpați.

Articolul 14

Creșterea contribuției turismului la agricultura durabilă în Carpați

1. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a explora, promova și susține sinergia dintre dezvoltarea turismului durabil și agricultura durabilă în Carpați și de a facilita cooperarea în acest sens între autoritățile relevante, instituții și factorii interesați relevanți, inclusiv operatorii din turism și alți membri din sectorul turismului.

2. Fiecare Parte, în conformitate cu Articolul 7 și Articolul 11 din Convenția Carpatică, va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a susține și de a promova inițiative și proiecte în vederea dezvoltării turismului durabil în Carpați care să furnizeze stimulente economice eficiente pentru menținerea gestionării terenului agricol cultivat tradițional în Carpați într-o manieră durabilă și pentru producerea, etichetarea și certificarea bunurilor locale provenite din produse locale agricole, rase locale de animale domestice și varietăți de plante cultivate.

3. Părțile vor coopera pentru schimbul de informații și promovarea exemplelor de bună practică referitoare la contribuția și beneficiile dezvoltării turismului durabil pentru durabilitatea agriculturii în Carpați.

Articolul 15

Creșterea contribuției turismului la gestionarea durabilă a pădurilor în Carpați

1. Fiecare Parte, luând în considerare funcțiile multiple ale pădurilor, va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a explora, promova și sprijini sinergiile dintre dezvoltarea turismului durabil și gestionarea durabilă a pădurilor în Carpați și pentru a facilita cooperarea în acest sens dintre autoritățile relevante, instituții, administrațiile pădurilor și factorii interesați relevanți, inclusiv operatorii de turism și alți membri din sectorul turismului.

2. Părțile vor coopera pentru a face schimb de informații și pentru a promova exemplele de bună practică cu privire la contribuția și beneficiile dezvoltării turismului durabil pentru gestionarea durabilă a pădurilor din Carpați.

Articolul 16

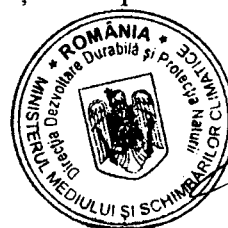
Planificarea dezvoltării durabile a transportului turistic și a infrastructurii în Carpați

1. Fiecare Parte, în conformitate cu Articolul 8, alineatul 1 din Convenția Carpatică și cu Articolul 5, Articolul 8, Articolul 9 și Articolul 12 din Protocolul pentru Biodiversitate, va urma politicile cu privire la planificarea transportului durabil turistic în Carpați, care iau în considerare specificul mediului montan.
2. Părțile, în conformitate cu Articolul 8, alineatul 2 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru realizarea schemelor pentru dezvoltarea transportului durabil în zonele delimitate din Carpați cu scopul de a furniza beneficii care constau în mobilitate și acces pentru locuitori și turiști, de a facilita dezvoltarea turismului durabil în zonele delimitate și de a întări interacțiunea și cooperarea dintre comunitățile locale care locuiesc în zonele de frontieră.
3. Părțile, în conformitate cu Articolul 8, alineatul 3 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru a dezvolta modele de transport al turiștilor favorabile mediului înconjurător în zonele sensibile ale Carpaților.
4. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a promova și sprijini proiectele de dezvoltare a rețelei de transport durabil care vor îmbunătăți accesul către destinațiile turistice și stațiunile din Carpați prin intermediul transportului public și vor încuraja turiștii să folosească aceste servicii.
5. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a reduce dependența de vehicule motorizate din interiorul sau din vecinătatea unor destinații turistice și stațiuni din Carpați.
6. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a promova revitalizarea și actualizarea obiectivelor turistice, recreaționale și de infrastructură sportivă existente, mai curând decât construirea altor obiective noi în Carpați.
7. Părțile vor coopera pentru a face schimb de informații și pentru a promova exemplele de bună practică cu privire la dezvoltarea durabilă a transportului turistic și a infrastructurii din Carpați.

Articolul 17

Creșterea contribuției turismului pentru conservarea și promovarea moștenirii culturale și a tradiției comunităților locale din munții Carpați

1. Părțile, în conformitate cu Articolul 11 din Convenția Carpatică, vor coopera la dezvoltarea, adoptarea și implementarea principiilor comune dezvoltării turismului durabil în Carpați, încurajarea conservării și promovarea moștenirii culturale și tradiției comunităților locale, întărirea și respectarea autenticității lor socio-culturale, conservarea moștenirii culturale existente și a valorilor tradiționale.
2. Fiecare Parte va lua măsuri cu scopul de a promova și sprijini dezvoltarea activităților turistice durabile, de a încuraja conservarea și promovarea moștenirii culturale și a tradițiilor comunităților locale din Carpați, în special inițiative și proiecte pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați care furnizează stimuli economici importanți pentru păstrarea arhitecturii tradiționale, a raselor locale de animale domestice și a varietății de plante cultivate, cât și pentru continuarea practicilor și modelelor tradiționale de utilizare a pământului, producerea și promovarea bunurilor locale, a artei și a obiectelor de artizanat.
3. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național cu scopul de a încuraja canalizarea unei părți din veniturile din turism către sprijinirea păstrării și promovarea moștenirii culturale și a tradiției comunităților locale din Carpați, în special pentru păstrarea și revitalizarea preocupărilor pentru arhitectura tradițională, a obiectelor de artizanat tradiționale, a modelelor de utilizare a pământului, a raselor locale de animale domestice și a varietăților de plante cultivate.

Articolul 18

Creșterea contribuției turistice la educația publică și a conștientizării asupra chestiunilor de durabilitate

1. Fiecare Parte va lua măsuri cu scopul de a promova și sprijini inițiativele și proiectele de creștere a conștientizării cu privire la chestiunile de durabilitate legate de dezvoltarea durabilă a turismului în Carpați.
2. Părțile vor colabora pentru dezvoltarea unei interpretări generale a educației de mediu, a naturii și a patrimoniului cultural carpatic și pentru alte programe de conștientizare, asociate cu dezvoltarea turismului durabil în Carpați, cu obiectivele următoare:
 - (a) Creșterea nivelului de conștientizare a comunităților locale, tour-operatorilor și furnizorilor de servicii turistice, turiștilor și publicului larg, cu privire la problema durabilității în Carpați;
 - (b) Creșterea nivelului de informare despre și cu privire la ecosistemele naturale și resursele biologice din Carpați;
 - (c) Creșterea nivelului de conservare a diversității biologice și peisagistice la nivel național și local;
 - (d) Creșterea nivelului de informare și a respectului cu privire la patrimoniul cultural și la cunoașterea tradițională a comunităților locale din Carpați,
 - (e) Promovarea practicilor de turism durabil și a comportamentului adecvat al turiștilor astfel încât să minimizeze efectele lor adverse, spre ex. prin dezvoltarea în comun a „Codului Carpatic de bune practici în turismul durabil”;
 - (f) Promovarea efectelor pozitive ale dezvoltării turismului durabil în Carpați.

Articolul 19

Schimbul de informații și de experiență, întărirea capacității pentru dezvoltarea și gestionarea turismului durabil în Carpați

1. Părțile vor coopera privitor la schimbul de informații și experiență, precum și pentru promovarea exemplurilor de bune practici de dezvoltare și gestionare a turismului durabil în Carpați.
2. Părțile vor facilita cooperarea internațională între instituțiile științifice cu privire la dezvoltarea și gestionarea turismului durabil în Carpați, în special pentru armonizarea sistemelor de monitorizare, completarea și armonizarea bazelor de date și desfășurarea programelor de cercetare și a proiectelor comune în Carpați.
3. Părțile se vor asigura că rezultatele naționale ale cercetării și monitorizării ce conduc la atingerea obiectivelor prezentului Protocol sunt incluse în sistemul comun permanent de observare și informare și sunt accesibile publicului conform cadrului instituțional existent.
4. Părțile vor facilita transferul și asimilarea tehnologiilor de mediu, realizabile și adecvate din punct de vedere social și al know-how-ului pentru planificarea, dezvoltarea și gestionarea turismului durabil în Carpați.
5. Părțile vor coopera pentru crearea unor scheme generale de pregătire și educare în zonele asociate dezvoltării și gestionării turismului durabil în Carpați și vor încuraja și sprijini dezvoltarea rețelelor de experți în vederea schimbului expertizei relevante, a calificărilor și a informațiilor.
6. Părțile vor coopera pentru dezvoltarea și consolidarea resurselor umane și a capacităților instituționale percepute ca având contribuție la atingerea obiectivelor prezentului Protocol.

Articolul 20

Promovarea cooperării transfrontaliere pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați

1. Părțile, conform Articolului 9, alineatul 2 din Convenția Carpatică, vor exercita politici cu scopul de a promova cooperarea transfrontalieră pentru facilitarea dezvoltării turismului durabil în zonele de frontieră ale Carpaților.
2. Fiecare dintre Părți va dezvolta și implementa planuri de management cu scopul de a crește dezvoltarea turismului durabil în zonele de frontieră ale Carpaților.
3. Părțile, conform Articolului 9, alineatul 2 din Convenția Carpatică, vor lua măsuri cu scopul de a coordona planificarea managementului asociat cu dezvoltarea turismului durabil sau cu dezvoltarea planurilor de management comune pentru zonele de frontieră din Carpați, împreună cu Partea sau Părțile vecine, în special pentru ariile transfrontaliere sau ariile de frontieră protejate și alte situri de interes turistic.

Articolul 21

Gestionarea impactului turismului asupra diversității biologice și peisagistice din Carpați

1. Părțile vor aplica principiile precauției și prevenției prin evaluarea și luarea în considerare direct sau indirect, pe termen scurt sau lung a posibilelor influențe, inclusiv a efectelor cumulative ale turismului, dezvoltării proiectelor de infrastructura sportivă și recreațională, precum și ale activităților turistice, recreaționale și sportive, care foarte probabil vor avea impact negativ asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților. În această privință, Părțile vor proceda la evaluarea corespunzătoare a potențialului efect negativ al proiectelor, planurilor și activităților asociate cu dezvoltarea turismului în Carpați, inclusiv impacturile transfrontaliere.
2. Părțile, conform Articolului 12 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea unei politici carpatice comune privind monitorizarea permanentă și sistematică a impacturilor asupra facilităților turistice existente și planificate asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților, ce vor fi aplicate la nivel regional, național și local; în special cu privire la:
 - (a) Conservarea, întreținerea, restabilirea și utilizarea durabilă a habitatelor native naturale și semi-naturale amenințate din Carpați, incluse în Lista Roșie a Habitatelor Carpatice, conform Articolului 8, alineatul 1 din Protocolul pentru Biodiversitate;
 - (b) Integrarea, continuitatea, conectivitatea și întreținerea ariilor protejate și a altor zone importante pentru diversitatea biologică și peisagistică a Carpaților și pentru coerența rețelei ecologice în Carpați, conform Articolului 9 din Protocolul pentru Biodiversitate;
 - (c) Conservarea speciilor native de floră și faună amenințate în Carpați, incluse în Lista Roșie a Speciilor Carpatice, conform Articolului 12, alineatul 1 din Protocolul pentru Biodiversitate.
 - (d) Prevenirea introducerii sau eliberării de specii străine invazive și/sau a organismelor modificate genetic care foarte probabil vor avea impact negativ asupra mediului putând afecta diversitatea biologică, ecosistemele, habitatele sau speciile din Carpați, conform Articolului 13, alineatul 1 din Protocolul pentru Biodiversitate;
3. Fiecare Parte va stabili condiții și criterii, inclusiv măsuri relevante de remediere și compensare, conform cărora pot fi autorizate politicile, proiectele și activitățile cu privire la dezvoltarea turismului cu potențial impact negativ asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților.
4. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național având ca scop prevenirea, atenuarea și, dacă este cazul, compensarea posibilelor impacturi ale turismului asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților.

Articolul 22

Gestionarea impactului de mediu al turismului în munții Carpați

1. Părțile vor aplica principiile precauției și prevenției prin evaluarea și luarea în considerare a efectelor directe sau indirecte, a influențelor pe termen scurt sau lung, inclusiv a efectului cumulativ al proiectelor de dezvoltare a infrastructurii turistice, recreaționale și sportive, precum și a activităților turistice, recreaționale și sportive, care foarte probabil vor avea impact negativ asupra mediului în Carpați. În această privință, Părțile vor proceda la evaluarea corespunzătoare a potențialului efect negativ al proiectelor, planurilor și activităților cu privire la dezvoltarea turismului în Carpați, inclusiv a impactului transfrontalier.
2. Părțile, conform Articolului 12 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea unei politici carpatice comune privind monitorizarea permanentă și sistematică a impactului asupra mediului atât pentru facilitățile turistice existente, cât și pentru cele planificate în Carpați, ce vor fi aplicate la nivel regional, național și local; în special cu privire la utilizarea resurselor naturale precum terenul, solul, apa, pădurile, energia; precum și problemele de canalizare, gestiunea deșeurilor și poluarea aerului.
3. Fiecare Parte va stabili condiții și criterii, inclusiv măsuri relevante de remediere și compensare, conform cărora pot fi autorizate politicile, proiectele și activitățile cu privire la dezvoltarea turismului cu potențial impact negativ asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților.
4. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național având ca scop prevenirea, atenuarea și, dacă este cazul, compensarea posibilului impact negativ al turismului asupra diversității biologice și peisagistice a Carpaților.

Articolul 23

Gestionarea impactului socio-economic și cultural al turismului în munții Carpați

1. Părțile vor aplica principiile precauției și prevenției prin evaluarea și luarea în considerare a efectelor directe sau indirecte, a influențelor pe termen scurt sau lung, inclusiv a efectului cumulativ al proiectelor de dezvoltare a infrastructurii turistice, recreaționale și sportive, precum și a activităților turistice, recreaționale și sportive, care foarte probabil vor avea impact negativ asupra mediului socio-economic și cultural din Carpați. În această privință, Părțile vor trece la evaluarea corespunzătoare a potențialului efect negativ al proiectelor, planurilor și activităților cu privire la dezvoltarea turismului în munții Carpați, inclusiv a impactului transfrontalier.
2. Părțile, conform Articolului 12 din Convenția Carpatică, vor coopera pentru dezvoltarea, adoptarea și implementarea unei politici carpatice comune privind monitorizarea permanentă și sistematică a impacturilor socio-economice și culturale ale turismului în Carpați, ce vor fi aplicate la nivel regional, național și local;
3. Fiecare Parte va lua măsuri pe teritoriul său național având ca scop prevenirea, diminuarea și, dacă este cazul, compensarea posibilelor impacturi negative ale turismului asupra mediului socio-economic și cultural din Carpați.

Articolul 24

Monitorizarea eficacității politicilor și strategiilor pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați

1. Fiecare Parte va monitoriza eficiența politicilor și strategiilor pentru dezvoltarea turismului durabil în Carpați, implementate la nivel național, regional și local.

2. Părțile, conform Articolului 12 din Convenția Carpatică, vor coopera în vederea dezvoltării, adoptării și implementării unei politici carpatice comune privind monitorizarea permanentă și sistematică ce va fi aplicată la nivel regional, național și local; a efectelor politicilor și strategiilor implementate în vederea dezvoltării turismului durabil în Carpați, prin definirea și aplicarea ansamblului de indicatori stabiliți în comun, în special luând în considerare, evaluând și măsurând:

- (a) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice din Carpați, în conformitate cu Articolul 4 din Convenția Carpatică și cu Protocolul pentru Biodiversitate;
- (b) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la protecția și utilizarea resurselor de apă a Carpaților, în conformitate cu Articolul 6 din Convenția Carpatică;
- (c) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la dezvoltarea agriculturii durabile, în special prin menținerea modului durabil de gestiune a terenului agricol cultivat tradițional în Carpați, în conformitate cu Articolul 7 din Convenția Carpatică;
- (d) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la managementul durabil al pădurilor din Carpați, în conformitate cu Articolul 7 din Convenția Carpatică;
- (e) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la dezvoltarea transportului durabil și a infrastructurii, în conformitate cu Articolul 8 din Convenția Carpaților;
- (f) Contribuția politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați la păstrarea și promovarea moștenirii culturale și a tradițiilor comunităților locale din Carpați, în conformitate cu Articolul 11 din Convenția Carpatică;
- (g) Eficacitatea politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați pentru îmbunătățirea gestiunii impactului asupra mediului din Carpați;
- (h) Eficacitatea politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați pentru îmbunătățirea gestiunii impactului social și cultural din Carpați;
- (i) Eficacitatea politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați pentru îmbunătățirea standardelor de calitate în sectorul turistic din Carpați;
- (j) Eficacitatea politicilor și strategiilor de dezvoltare a turismului durabil în Carpați pentru generarea de venituri și ocuparea forței de muncă în turism, pe termen scurt sau lung, în Carpați;
- (k) Proporția veniturilor din turism reținute de comunitățile locale și contribuția totală a turismului pentru dezvoltarea durabilă a economiei locale și pentru bunăstarea populațiilor locale din Carpați.

Articolul 25

Programe și proiecte comune

Fiecare Parte va participa, conform nevoilor și posibilităților, la programe și proiecte comune pentru activitățile prevăzute în Articolul 1, alineatele 2 și 3, adoptate în comun de către Părți.

CAPITOLUL IV IMPLEMENTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Articolul 26

Instrucțiuni CBD privind Biodiversitatea și Dezvoltarea Turismului

1. Cu scopul de a planifica, dezvolta și gestiona activități turistice din Carpați în mod durabil din punct de vedere ecologic, economic și social, Părțile vor promova integrarea Instrucțiunilor CBD privind Biodiversitatea și Dezvoltarea Turismului în dezvoltarea și implementarea strategiilor lor și a

planurilor pentru dezvoltare turismului în Carpați și a altor strategii sectoriale similare, la nivele adecvate prin consultare cu factorii interesați, inclusiv operatorii turistici și toți ceilalți membri ai sectorului turistic.

2. Părțile vor lua în considerare constituirea sistemelor de monitorizare și raportare bazate pe indicatorii menționați în Instrucțiunile CBD privind Biodiversitatea și Dezvoltarea Turismului și în Ansamblul de Indicatori UNWTO, în vederea evaluării eligibilității și statutului de implementare al acestor Instrucțiuni pentru Carpați.

3. Părțile la Convenția Carpatică se vor strădui pentru obținerea sinergiei în implementarea altor acorduri bilaterale sau multilaterale relevante pentru implementarea prezentului Protocol în Carpați, *inter alia* Convenția Aarhus, Convenția Ramsar, Convenția Speciilor Migratoare, Convenția Patrimoniului Mondial, Convenția - Cadru a Națiunilor Unite pentru Combaterea Schimbărilor Climatice, Convenția Europeană a Peisajului și altele.

Articolul 27 **Implementarea**

1. Fiecare Parte va adopta măsuri legale și administrative adecvate pentru a asigura implementarea prevederilor prezentului Protocol și va monitoriza eficiența acestor măsuri.

2. Fiecare Parte va explora posibilitățile de a sprijini, prin măsuri financiare, implementarea prevederilor prezentului Protocol.

3. Conferința Părților va dezvolta și va adopta Strategia dezvoltării turismului durabil în Carpați, care va susține implementarea prezentului Protocol.

Articolul 28 **Educația, informarea și conștientizarea publică**

1. Părțile vor promova educarea, informarea și creșterea conștientizării publicului cu privire la obiective, măsuri și implementarea prezentului Protocol.

2. Părțile vor asigura accesul publicului la informațiile legate de implementarea prezentului Protocol.

Articolul 29 **Întâlnirea Părților**

1. Conferința Părților la Convenția Carpatică va servi drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol.

2. Părțile la Convenția Carpatică ce nu sunt părți la prezentul Protocol pot participa în calitate de observatori la Conferința Părților care va servi drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol, dar deciziile potrivit prezentului Protocol pot fi luate doar de Părțile la acesta.

3. Atunci când Conferința Părților servește drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol, orice membru al biroului pentru Conferința Părților care reprezintă o parte din Convenție dar, la momentul respectiv, nu este Parte a prezentului Protocol, va fi substituit de un membru ales de către și dintre Părțile prezentului Protocol.

4. Regulile de Procedură pentru Conferința Părților se vor aplica *mutatis mutandis* la întâlnirea Părților, cu excepția celor decise altfel prin consens de către Conferința Părților care servește drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol.

5. Prima întâlnire a Conferinței Părților care servește drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol va fi convocată de Secretariat împreună cu prima întâlnire a Conferinței Părților, programată pentru data ulterioară intrării în vigoare a prezentului Protocol. Întâlnirile generale

ulterioare la Conferința Părților care servește drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol vor fi organizate odată cu întâlnirile generale din cadrul Conferinței Părților, cu excepția cazului în care se decide altfel la Conferința Părților ce servește ca întâlnire a Părților la prezentul Protocol.

6. La Conferința Părților care servește ca întâlnire a Părților la prezentul Protocol se vor lua, conform mandatului, deciziile necesare pentru promovarea implementării efective. Aceasta va îndeplini funcțiile ce îi sunt desemnate în baza prezentului Protocol și:

- (a) Va face recomandări cu privire la orice chestiune necesară pentru implementarea prezentului Protocol;
- (b) Va stabili organismele subsidiare necesare pentru implementarea prezentului Protocol;
- (c) Va analiza și va adopta, după caz, amendamentele la acest Protocol, considerate a fi necesare pentru implementarea prezentului Protocol; și
- (d) Va exercita orice alte funcții ce pot fi necesare pentru implementarea prezentului Protocol.

Articolul 30 **Secretariatul**

1. Secretariatul stabilit în baza Articolului 15 din Convenția Carpatică va servi drept Secretariat prezentului Protocol.
2. Articolul 15, alineatul 2 din Convenția Carpatică cu privire la funcțiile Secretariatului, se va aplica *mutatis mutandis* prezentului Protocol.

Articolul 31 **Organisme subsidiare**

1. Oricare organism subsidiar constituit prin sau conform Convenției Carpatice, prin decizia Conferinței Părților care servește drept întâlnire a Părților la prezentul Protocol, poate deservi Protocolul, situație în care în cadrul întâlnirii părților se va specifica ce funcții va exercita acest organism.
2. Părțile Convenției Carpatice care nu reprezintă părți ale prezentului Protocol pot participa în calitate de observatori în cadrul întâlnirilor acestor organisme subsidiare. Atunci când un organism subsidiar al Convenției Carpatice servește drept organism subsidiar prezentului Protocol, deciziile din Protocol vor fi luate doar de către Părțile la Protocol.
3. Atunci când un organism subsidiar al Convenției Carpatice își exercită funcțiile cu privire la chestiunile referitoare la prezentul Protocol, orice membru al biroului aceluși organism subsidiar care reprezintă una din Părțile Convenției Carpatice dar, la momentul respectiv, nu este Parte a Protocolului, va fi substituită cu un membru ales de către și dintre părțile prezentului Protocol.
4. Regulile de Procedură pentru Conferința Părților la Convenția Carpatice se vor aplica *mutatis mutandis* participării observatorilor la activitățile organismelor subsidiare la prezentul Protocol.

Articolul 32 **Monitorizarea respectării obligațiilor**

1. Părțile vor raporta în mod regulat către Conferința Părților măsurile referitoare la prezentul Protocol și rezultatele măsurilor luate. În cadrul Conferinței Părților se va stabili intervalul și formatul în care trebuie transmise aceste rapoarte.
2. Observatorii pot prezenta orice informație sau raport privind implementarea și respectarea prevederilor prezentului Protocol către Conferința Părților și/sau Comitetului de Implementare al Convenției Carpatice (denumit în continuare „Comitetul de Implementare”)

3. Comitetul de Implementare va colecta, evalua și analiza informațiile relevante cu privire la implementarea prezentului Protocol și va monitoriza respectarea prevederilor prezentului Protocol de către Părți.
4. Comitetul de Implementare va prezenta Conferinței Părților recomandări pentru implementare și măsurile necesare pentru respectarea prezentului Protocol.
5. Conferința Părților va adopta sau recomanda măsurile necesare.

Articolul 33

Evaluarea eficacității prevederilor

1. Părțile vor examina și evalua în mod regulat eficacitatea prevederilor prezentului Protocol.
2. Conferința Părților care servește drept întâlnirea Părților la prezentul Protocol poate lua în considerare, după caz, adoptarea amendamentelor corespunzătoare la prezentul Protocol pentru atingerea obiectivelor.
3. Părțile vor facilita implicarea autorităților regionale și locale și a altor factori interesați în proces, conform alineatului 1.

CAPITOLUL V PREVEDERI FINALE

Articolul 34

Legături între Convenția Carpatice și prezentul Protocol

Prezentul Protocol reprezintă un Protocol la Convenția Carpatică conform definiției din Articolul 2, alineatul 3 al prezentului Protocol și altor articole relevante ale Convenției Carpaților.

Articolul 35

Intrarea în vigoare, amendarea prezentului, retragerea de la Protocol și rezolvarea conflictelor

1. Prevederile Articolelor 19, 20, 21, alineatele 2 - 4 și Articolului 22 din Convenția Carpatică referitoare la intrarea în vigoare, amendarea și retragerea din cadrul prezentului Protocol și cu privire la rezolvarea conflictelor se vor aplica *mutatis mutandis* prezentului Protocol.
2. Doar o Parte la Convenția Carpatică poate deveni Parte la prezentul Protocol.

Articolul 36

Rezerve

Nu se pot fi formulate rezerve față de prezentul Protocol.

Articolul 37

Depozitar

Depozitarul prezentului Protocol este Guvernul Ucrainei.

Articolul 38

Notificări

Cu privire la prezentul Protocol, Depozitarul va notifica fiecare din Părțile contractante pentru:

- a. Orice semnătură,
- b. Depunerea oricărui instrument de ratificare, acceptare sau aprobare,
- c. Orice dată de intrare în vigoare,
- d. Orice declarație a părților contractante sau semnatare,
- e. Orice reclamație notificată de o parte contractantă, inclusiv la data în care va deveni aplicabilă.

Articolul 39 Semnare

Protocolul va fi deschis pentru semnare la Depozitar, începând din data 27 mai 2011 până în data 27 mai 2012.

Încheiat la Bratislava în data de 27 mai 2011 într-un singur exemplar, în limba engleză.

Originalul prezentului Protocol va fi depus la Depozitar, iar acesta va distribui copii legalizate fiecăreia dintre Părți.

Pentru conformitate, subsemnații, fiind autorizați în mod corespunzător, au semnat prezentul Protocol

În numele Guvernului din Republica Cehă

În numele Guvernului din Republica Ungară

În numele Guvernului din Republica Polonă

În numele Guvernului din România

În numele Guvernului din Serbia

În numele Guvernului din Republica Slovacă

În numele Guvernului din Ucraina

*Directorul Secției de
Protecția Națională
Florin
Valer*

**Protocol on Sustainable Tourism
to the Framework Convention on the Protection and
Sustainable Development of the Carpathians**

TWO PARTIES TO THIS PROTOCOL

IN ACCORDANCE with their tasks, arising from the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians done in Kyiv on 22 May 2003, hereinafter referred to as the "Carpathian Convention", of pursuing a comprehensive policy and cooperating for the protection and sustainable development of the Carpathians;

IN COMPLIANCE with their obligations under Article 9 of the Carpathian Convention;

IN COMPLIANCE with their obligations under the Protocol on Conservation and Sustainable Use of Biological and Landscape Diversity to the Carpathian Convention;

NOTING that all Parties to the Protocol are Parties to the Convention on Biological Diversity (Rio de Janeiro, 1992) hereinafter referred to as the "CBD", and RECALLING the Memorandum of Cooperation between the Convention on Biological Diversity and the Alpine Convention and the Carpathian Convention signed on 29 May 2008 in Bonn, and Decision 11 of the 2nd Conference of the Parties (COP2) to the Carpathian Convention which recommends to make enhanced efforts for the implementation of the CBD Programme of Work on Mountain Biological Diversity;

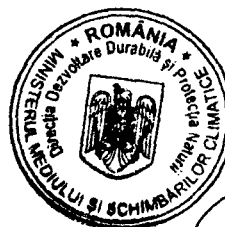
RECALLING Decision VII/14 of the CBD COP7 which adopted the Guidelines on Biodiversity and Tourism Development and invited Governments to integrate these Guidelines in the development or review of their strategies and plans for tourism development;

NOTING other relevant conventions and agreements, in particular the European Landscape Convention (Florence, 2000), the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (Paris, 1972), the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo, 1991) and the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters (Århus, 1998);

RECOGNIZING the importance of mountain areas, as enshrined in Chapter 13 (Sustainable Mountain Development) of the Declaration on Environment and Development ("Agenda 21", Rio de Janeiro, 1992);

RECALLING the Programme for the further implementation of the Declaration on Environment and Development ("Agenda 21", Rio de Janeiro, 1992), the Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development, and ACKNOWLEDGING the endeavors and achievements of the Commission on Sustainable Development (CSD) in cooperation with the World Tourism Organization (UNWTO) aiming to promote sustainable tourism;

CONSIDERING that the unique biological and cultural diversity and the common heritage of the Carpathians constitute important assets for the development of sustainable tourism;

RECOGNIZING the increasing importance of tourism for social and economic development at local, national and regional levels and that the development of sustainable tourism in the Carpathians may constitute an opportunity for the economic development of less developed areas as well as for the diversification of local economies, and present a significant potential for realizing benefits in terms of the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components.

RECOGNIZING that the Carpathians constitute the living environment for the local people, and ACKNOWLEDGING the contribution of the local people to sustainable social, cultural and economic development, and to preserving traditional knowledge in the Carpathians;

CONVINCED that efforts to protect, maintain and sustainably manage the natural and cultural resources of the Carpathians cannot be achieved by one country alone and require regional cooperation, and RESOLVED to cooperate on the development of sustainable tourism in the Carpathians with the objective to ensure that tourism in the Carpathians is developed in harmony with environmental considerations and integrates socio-economic benefits with the conservation of biological and cultural diversity;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

CHAPTER I OBJECTIVES, GEOGRAPHICAL SCOPE AND DEFINITIONS

Article 1

General objectives and principles

1. In accordance with Article 9 of the Carpathian Convention the objective of the Protocol on Sustainable Tourism (hereinafter referred to as "the Protocol") is to enhance and facilitate cooperation of the Parties for the development of sustainable tourism in the Carpathians for the benefit to present and future generations, with the objective to maximize the positive benefits of tourism to biodiversity, ecosystems, and economic and social development, and of biodiversity to tourism, while mitigating negative ecological, environmental and socio-economic impacts from tourism.
2. To achieve the above objectives, the Parties shall:
 - (a) harmonize and coordinate their efforts on promoting sustainable tourism in the Carpathians, providing benefits to the local people, based on the exceptional nature, landscapes and cultural heritage of the Carpathians, and increase cooperation to this effect;
 - (b) pursue policies aiming at promoting transboundary cooperation in order to facilitate sustainable tourism development, such as coordinated or joint management plans for transboundary or bordering protected areas, and other sites of touristic interest.
3. The Parties shall therefore cooperate especially on:
 - (a) promoting the Carpathian region as the destination for sustainable tourism;

- (b) developing, promoting and marketing the Carpathian regional sustainable tourism services, products and packages;
- (c) ensuring the common high quality standards for sustainable tourism development in the Carpathians;
- (d) enhancing the contribution of tourism to the sustainable development of local economies in the Carpathians;
- (e) managing tourist traffic and tourist destinations in the Carpathians for the benefit of the environment and sustainable local economic development in less developed areas;
- (f) enhancing the contribution of tourism to the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity of the Carpathians in accordance with the objectives of the European Landscape Convention;
- (g) enhancing the contribution of tourism to sustainable agriculture in the Carpathians;
- (h) enhancing the contribution of tourism to sustainable forest management in the Carpathians;
- (i) planning sustainable development of tourist transport and infrastructure in the Carpathians;
- (j) enhancing the contribution of tourism to the preservation and promotion of the cultural heritage and of traditional knowledge of the local people in the Carpathians;
- (k) enhancing the contribution of tourism to public education and awareness on sustainability issues;
- (l) promoting transboundary cooperation on sustainable tourism development in the Carpathians;
- (m) managing the impacts of tourism on the biological and landscape diversity of the Carpathians;
- (n) managing environmental impacts of tourism in the Carpathians;
- (o) managing socio-economic and cultural impacts of tourism in the Carpathians;
- (p) monitoring the effectiveness of policies and strategies for the development of sustainable tourism in the Carpathians.

Article 2

Geographical scope

1. This Protocol applies to the Carpathian region (hereinafter referred to as "the Carpathians"), as defined by the Conference of the Parties.
2. Each Party may extend the application of this Protocol to additional parts of its national territory by making a declaration to the Depositary.

Article 3

Definitions

For the purposes of this Protocol:

- (a) "Biodiversity Protocol" means the Protocol on Conservation and Sustainable Use of Biological and Landscape Diversity to the Carpathian Convention, done in Bucharest on 19 June 2008;

- (b) "Biological diversity" means the variability among living organisms which includes diversity within species, between species and of ecosystems;
- (c) "Border area" means an area remaining under the jurisdiction of the respective Party in the proximity of the state border with another Party, where activities undertaken on one side of the state border are, depending on the nature of the particular activity, likely to have direct or indirect and adverse or positive environmental impact on the other side of the state border;
- (d) "Conservation" means a series of measures required to maintain the natural habitats and the populations of species of wild fauna and flora at a favorable conservation status;
- (e) "Conference of the Parties" means the Conference of the Parties to the Carpathian Convention;
- (f) "Carpathian Convention" means the Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians, done in Kyiv on 22 May 2003;
- (g) "Endangered species" means species in danger of extinction throughout all or a significant proportion of their range;
- (h) "Invasive alien species" means non-native species introduced deliberately or unintentionally outside their natural habitats, where they become established, proliferate and spread in ways that cause damage to their receiving environment;
- (i) "Landscape" means an area, as perceived by people, whose character is the result of the action and interaction of natural and/or human factors;
- (j) "Landscape diversity" means the variability among landscapes;
- (k) "Native species" means indigenous species to a given region or ecosystem;
- (l) "Natural habitat" means the terrestrial or aquatic area distinguished by geographic, abiotic and biotic features where an organism or population naturally occurs;
- (m) "Observer" means observer defined under the Article 14 paragraph 5 of the Carpathian Convention;
- (n) "Party" means a Party to this Protocol;
- (o) "Public concerned" means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in tourism development and related decision making; the definition includes indigenous peoples and local people; for the purposes of this definition, non-governmental organizations promoting any aspect of sustainable development and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest;
- (p) "Protected area" means a geographically defined area which is designated and managed to achieve specific conservation objectives;
- (q) "Restoration" means the return of an ecosystem or habitat to its original structure, natural composition of species, and natural functions;
- (r) "Subsidiary body" means a subsidiary body established in accordance with Article 14 paragraph 2(e) of the Convention that may include thematic working groups or committees;
- (s) "Sustainable development" means the development which meets the needs and aspirations of the current generations without compromising the ability of future generations;

[Handwritten signature]

- (t) "Sustainable tourism" means tourism which provides for sustainable use of environmental resources, prevents threats to the biological and landscape diversity on which it is fundamentally dependent and minimizes adverse environmental, ecological, cultural and social impacts; provides educational opportunity increasing knowledge of and respect for natural ecosystems and biological resources; respects the socio-cultural authenticity of host communities conserving their built and living cultural heritage and traditional values, contributes to inter-cultural understanding and tolerance, contributes to ensuring viable, long-term economic operations, providing socio-economic benefits to all stakeholders that are fairly distributed, including stable employment and income-earning opportunities and social services to host communities, and contributing to poverty alleviation;
- (u) "Sustainable use" means the use of components of biological diversity in a way and at a rate that does not lead to the long-term decline of biological diversity, thereby maintaining its potential to meet the needs and aspirations of present and future generations;
- (v) "Transboundary protected area" means an area composed of two or more protected areas located within the territories of two or more Parties, adjacent to the state border, each remaining under jurisdiction of the respective Party.

CHAPTER II GENERAL OBLIGATIONS

Article 4

Harmonization of policies aiming at sustainable tourism planning, development and management in the Carpathians

1. Each Party shall develop and implement policies and strategies in its national territory aiming at the development of sustainable tourism and its management and monitoring in the Carpathians while taking into consideration policies and strategies developed and implemented by other Parties.
2. Parties shall consider and utilize internationally applied tools and methodologies for planning, development and management of tourism, especially in vulnerable areas limited to economic use, and to harmonize existing national planning tools and frameworks.
3. Parties shall exchange information between governmental institutions at all levels and all stakeholders, on best practice for sustainable tourism development and management, including information on planning, standards, legislation and enforcement, and of experience gained in implementation of these principles.

Article 5

Integration of the objectives of sustainable tourism in the Carpathians into sectoral policies

1. The Parties shall take into consideration the objectives of this Protocol in their other policies, in particular but not limited to spatial planning and land resources management, conservation of biological and landscape diversity, water and river basin management, agriculture and forestry, transport and infrastructure, industry and energy.

2. The Parties shall cooperate on integrating the principles of sustainable tourism into other sectoral policies developed at regional or global level which could benefit and have influence on the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity in the Carpathians.

Article 6

Participation of regional and local authorities, and other stakeholders

1. Each Party shall take measures, within its existing institutional framework, to involve relevant institutions, regional and local authorities, and other stakeholders concerned in preparing and implementing policies and the resulting measures for the development of sustainable tourism in the Carpathians.
2. Each Party shall take measures, within its existing institutional framework, to facilitate coordination and cooperation between institutions, authorities and other stakeholders mentioned under paragraph 1, with the objective to encourage shared responsibility and enhance synergies.

Article 7

International cooperation

1. The Parties shall encourage active cooperation among competent institutions and organizations at the international level with regard to sustainable tourism development in the Carpathians.
2. The Parties shall facilitate the cooperation on sustainable tourism development in the Carpathians between regional and local authorities at the international level, and seek solutions to shared problems at the most suitable level.

CHAPTER III SPECIFIC MEASURES

Article 8

Promotion of the Carpathian region as the destination for sustainable tourism

1. Each Party shall take measures with the objective to promote the Carpathian region as the destination for sustainable tourism based on the unique common natural, cultural, traditional and historical heritage of the Carpathians.
2. The Parties shall cooperate on marketing and promoting the Carpathian region as the destination for sustainable tourism in particular by encouraging, jointly implementing and supporting common projects and initiatives towards sustainable tourism development in the Carpathians which build on and promote the above mentioned values.

Article 9

Development, promotion and marketing the Carpathian regional sustainable tourism products, services and packages

1. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to develop and promote Carpathian regional sustainable tourism products, services and packages, in particular those building on the common Carpathian natural, cultural, traditional and

historical heritage of the Carpathians, and enhance their marketing on both the domestic and foreign markets.

2. The Parties shall cooperate on the identification of the specific Carpathian competitive advantages for sustainable tourism development over the other European mountain regions, which could provide for the unique selling proposition of the Carpathian regional sustainable tourism products, services and packages in the European and global tourist markets
3. The Parties shall cooperate on the development of the common Carpathian regional sustainable tourism services, products and packages, and facilitate cooperation of relevant stakeholders active in the Carpathian region in this respect, including tourism operators and other members of the tourism sector.
4. The Parties shall cooperate on the development and implementation of the common Carpathian regional tourist brands.
5. The Parties shall cooperate on the development and implementation of joint promotional strategies and marketing schemes for the common Carpathian regional sustainable tourism products, services and packages.

Article 10

Ensuring the common high quality standards of sustainable tourism in the Carpathians

1. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to promote the quality standards for sustainable tourism in the Carpathians.
2. The Parties shall cooperate on developing, promoting and implementing the common Carpathian tourism quality standards concerning accommodation, facilities, services and customer care, considering international and European standards.
3. The Parties shall cooperate on developing, promoting and implementing the common Carpathian tourism quality certification system in considering international and regional quality labels and award schemes or adopting existing certification schemes as appropriate.
4. The Parties shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic research on the quality of tourism products and services across the whole Carpathian region, monitoring the quality of visitor satisfaction and experience gained at tourist destinations, including raising their awareness on sustainability issues and increasing knowledge of and respect for natural and cultural heritage of the Carpathians.
5. The Parties shall encourage and support the exchange of experiences and good practice examples in introducing and maintaining quality standards in tourist services.
6. The Parties shall encourage and support the development and implementation of joint action plans pursuing qualitative improvements in sustainable tourism services sector in the Carpathians.

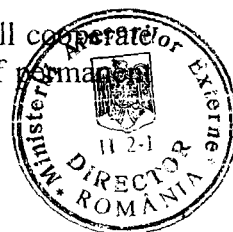

Article 11
*Enhancing the contribution of tourism to the sustainable development
of the local economy in the Carpathians*

1. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to explore, promote and support the synergies between sustainable tourism development and local economic development in the Carpathians.
2. The Parties shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy for the promotion, labeling and certification of local products and local producers' networks, in particular of traditional arts and handicrafts, and local goods including agricultural products utilizing local breeds of domestic animals and cultivated plant varieties.
3. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to support and promote initiatives and projects towards sustainable tourism development in the Carpathians which foster the development of local economy and base on the local potential by enhancing the use of local products and skills as well as employment opportunities for the local labour force. Priority should be given to initiatives and projects which:
 - (a) contribute to ensuring long-term sustainability of tourism economic operations;
 - (b) strengthen the existing unique selling proposition of a particular tourism destination;
 - (c) promote innovation and diversity in tourism, and bring the added value to the current local tourist offer of a particular tourist destination, also by creating new local and regional tourist products;
 - (d) contribute to the diversification of tourism offers with the objective to reduce the adverse effects of the tourism seasonality by generating sufficient demand for tourist services and local employment also in the off-seasons;
 - (e) contribute to the diversification of the local economic activities beyond tourism with the objective to reduce dependency of the local economy on tourism as appropriate;
 - (f) enrich and supplement the current local tourism offers of a particular tourism destination rather than compete with already existing businesses.
4. Each Party shall take measures with the objective to promote and support the development of sustainable tourism in less sensitive and less developed areas, with the objective to foster the sustainable economic development of less developed local people, mitigate negative migration and rural depopulation trends, contribute to poverty alleviation and allow for more equal sharing of benefits and revenues from the tourist services sector by all municipalities of the Carpathian region.
5. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to build the capacities of local people towards the preparation of sustainable tourism development project proposals and their ability to raise funds for their implementation.

Article 12
*Managing tourist traffic in the Carpathians
for the benefit of the environment and sustainable local economic development*

1. The Parties, in accordance with Article 12 of the Carpathian Convention, shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic monitoring of tourist traffic in the Carpathian region.

2. With the objective to mitigate the impacts of tourism on fragile mountain ecosystems of the Carpathians and to provide for a more equal distribution of the tourist traffic in the Carpathian region, each Party shall take measures in its national territory with the objective to disperse, redirect and channel part of the tourist traffic out of the current main tourist destinations and sensitive sites such as protected areas, to the areas being less ecologically sensitive, less developed and less explored by tourism, but having sufficient potential to absorb and accommodate part of the tourist traffic.

Article 13

Enhancing the contribution of tourism to the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity of the Carpathians

1. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to explore channeling part of the tourism revenues towards supporting the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity of the Carpathians, in particular towards the establishment, management and maintenance of protected areas.
2. The Parties shall cooperate on the exchange of information and promotion of good practice examples concerning the contribution of and benefits from sustainable tourism development to the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity of the Carpathians.

Article 14

Enhancing the contribution of tourism to sustainable agriculture in the Carpathians

1. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to explore, promote and support the synergies between sustainable tourism development and sustainable agriculture in the Carpathians, and facilitate cooperation in this respect between relevant authorities, institutions, and relevant stakeholders including tourism operators and other members of the tourism sector.
2. Each Party, in accordance with Article 7 and Article 11 of the Carpathian Convention, shall take measures in its national territory with the objective to support and promote initiatives and projects towards sustainable tourism development in the Carpathians which provide sound economic incentives for the maintenance of the management of agricultural land traditionally cultivated in the Carpathians in a sustainable manner and for producing, labeling and certification of local goods utilising the local agricultural products, local breeds of domestic animals and cultivated plant varieties.
3. The Parties shall cooperate on the exchange of information and promotion of good practice examples concerning the contribution of and benefits from sustainable tourism development to the sustainable agriculture in the Carpathians.

Article 15

Enhancing the contribution of tourism to sustainable forest management in the Carpathians

1. Each Party, taking into account the multiple functions of forests, shall take measures in its national territory with the objective to explore, promote and support the synergies between sustainable tourism development and sustainable forest management in the Carpathians and facilitate cooperation in this respect between relevant authorities, institutions,

administrations and relevant stakeholders including tourism operators and other members of the tourism sector

2. The Parties shall cooperate on the exchange of information and promotion of good practice examples concerning the contribution of and benefits from sustainable tourism development to the sustainable forest management in the Carpathians.

Article 16

Planning the sustainable development of tourist transport and infrastructure in the Carpathians

1. Each Party, in accordance with Article 8 paragraph 1 of the Carpathian Convention as well as Article 5, Article 8, Article 9 and Article 12 of the Biodiversity Protocol, shall pursue policies of sustainable tourism transport planning in the Carpathians, which take into account the specificities of the mountain environment.
2. The Parties, in accordance with Article 8 paragraph 2 of the Carpathian Convention, shall cooperate towards developing sustainable transport schemes in their border areas in the Carpathians with the objective to provide the benefits of mobility and access to the local inhabitants and tourists, facilitate sustainable tourism development in border areas and enhance interactions and cooperation between the local people inhabiting the border areas.
3. The Parties, in accordance with Article 8 paragraph 3 of the Carpathian Convention, shall cooperate towards developing models of environmentally friendly tourist transportation in environmentally sensitive areas of the Carpathians.
4. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to promote and support sustainable transport network development projects improving the access to tourist destinations and resorts in the Carpathians by public transport, and shall encourage tourists to use these services.
5. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to reduce dependence on motorized vehicles in and in the vicinity of tourist destinations and resorts in the Carpathians.
6. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to promote revitalisation and upgrading of existing tourist, recreational and sport infrastructure objects rather than the construction of new ones in the Carpathians.
7. The Parties shall cooperate on the exchange of information and promotion of good practice examples concerning the sustainable development of tourist transport and infrastructure in the Carpathians.

Article 17

Enhancing the contribution of tourism to the preservation and promotion of the cultural heritage and of traditional knowledge of the local people in the Carpathians

1. The Parties, in accordance with Article 11 of the Carpathian Convention, shall cooperate on developing, adopting and implementing the common principles of sustainable tourism development in the Carpathians, fostering preservation and promotion of the cultural heritage and traditional knowledge of the local people, enhancing and respecting their socio-cultural authenticity in the Carpathians, and conserving their built and living cultural heritage and traditional values.

[Handwritten signature]

2. Each Party shall take measures with the objective to promote and support the development of sustainable tourism activities fostering preservation and promotion of the cultural heritage and traditional knowledge of the local people in the Carpathians, in particular initiatives and projects towards sustainable tourism development in the Carpathians which provide sound economic incentives for the preservation of the traditional architecture objects, local breeds of domestic animals and cultivated plant varieties, as well as the continuation of traditional land-use patterns and practices, crafting and marketing of local goods, arts and handicrafts.
3. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to encourage channeling part of the tourism revenues towards supporting the preservation and promotion of the cultural heritage and traditional knowledge of the local people in the Carpathians, in particular for the preservation and revitalization of traditional architecture objects, traditional handicraft, land-use patterns, local breeds of domestic animals and cultivated plant varieties.

Article 18

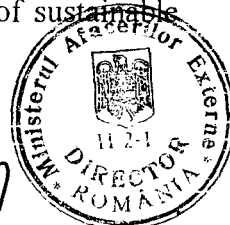
Enhancing the contribution of tourism to public education and awareness on sustainability issues

1. Each Party shall take measures with the objective to promote and support initiatives and projects aiming at raising awareness on sustainability issues related to sustainable tourism development in the Carpathians.
2. The Parties shall cooperate on developing the common Carpathian environmental education, nature and cultural heritage interpretation and other awareness raising programmes, associated to sustainable tourism development in the Carpathians, with the objectives to:
 - (a) raise the awareness of the local people, tour operators and tourist service providers, tourists and general public on sustainability issues in the Carpathians;
 - (b) increase knowledge of and respect for natural ecosystems and biological resources of the Carpathians;
 - (c) raise the profile of biological and landscape diversity conservation at national and local levels;
 - (d) increase knowledge of and respect for the cultural heritage and the traditional knowledge of the local people in the Carpathians,
 - (e) promote sustainable tourism practices and appropriate behavior by tourists so as to minimize their adverse impacts, e.g. by developing the common "Carpathian code of good practice in sustainable tourism";
 - (f) promote positive effects of sustainable tourism development in the Carpathians.

Article 19

Information and experience exchange, capacity building for development and management of sustainable tourism in the Carpathians

1. The Parties shall cooperate on the exchange of information and experience, and promotion of good practice examples concerning the development and management of sustainable tourism in the Carpathians.

2. The Parties shall facilitate international cooperation among scientific institutions with regard to sustainable tourism development and management in the Carpathians, in particular on the harmonization of monitoring systems, the provision and harmonization of databases, and undertaking common research programs and projects in the Carpathians.
3. The Parties shall ensure that the national results of the research and monitoring which are conducive to achieving the objectives of this Protocol are included in a common permanent observation and information system, and that they are made accessible to the public under the existing institutional framework.
4. The Parties shall facilitate the transfer and assimilation of environmentally-sound, socially acceptable and appropriate technologies and know-how for the planning, development and management of sustainable tourism in the Carpathians.
5. The Parties shall cooperate on developing common education and training schemes in areas related to the development and management of sustainable tourism in the Carpathians, and encourage and support the development of expert networks for the exchange of related expertise, skills and information.
6. The Parties shall cooperate on the development and strengthening of human resources and institutional capacities perceived as conducive to achieving the objectives of this Protocol.

Article 20

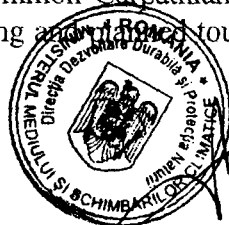
Promoting transboundary cooperation on sustainable tourism development in the Carpathians

1. The Parties, in accordance with Article 9 paragraph 2 of the Carpathian Convention, shall pursue policies aiming at promoting transboundary cooperation in order to facilitate sustainable tourism development in the border areas of the Carpathians.
2. Each Party shall develop and implement management plans with the objective to enhance sustainable tourism development in the border areas of the Carpathians.
3. The Parties, in accordance with Article 9 paragraph 2 of the Carpathian Convention, shall take measures with the objective to coordinate management planning related to sustainable tourism development or develop joint management plans for its border areas in the Carpathians with the neighboring Party or Parties, in particular for transboundary or bordering protected areas, and other sites of touristic interest.

Article 21

Managing impacts of tourism on the biological and landscape diversity of the Carpathians

1. The Parties shall apply the precaution and prevention principles by assessing and taking into consideration possible direct or indirect, short- or long-term influence, including cumulative effects of tourism, recreational and sport infrastructure development projects, as well as tourist, recreational and sport activities, which are likely to have adverse impacts on the biological and landscape diversity of the Carpathians. In this regard, Parties shall proceed with appropriate assessment of potential adverse impact of projects, plans and activities related to tourism development in the Carpathians, including transboundary impacts.
2. The Parties, in accordance with Article 12 of the Carpathian Convention, shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic monitoring of impacts of both existing and planned tourism developments on the

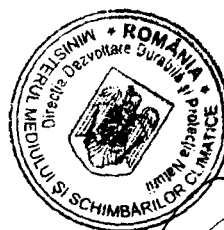
biological and landscape diversity of the Carpathians, to be applied at regional, national and local levels; in particular concerning:

- (a) conservation, maintenance, restoration and sustainable use of endangered natural and semi-natural habitats native to the Carpathians included in the Carpathian Red List of Habitats, pursuant to Article 8 paragraph 1 of the Biodiversity Protocol;
 - (b) integrity, continuity, connectivity and maintenance of protected areas and other areas significant for biological and landscape diversity of the Carpathians and for the coherence of the ecological network in the Carpathians, pursuant to Article 9 of the Biodiversity Protocol;
 - (c) conservation of endangered flora and fauna species native to the Carpathians included in the Carpathian Red List of Species, pursuant to Article 12 paragraph 1 of the Biodiversity Protocol;
 - (d) prevention of introduction or release of invasive alien species and/or genetically modified organisms which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the biological diversity, ecosystems, habitats or species of the Carpathians, pursuant to Article 13 paragraph 1 of the Biodiversity Protocol.
3. Each Party shall establish conditions and criteria, including relevant remedial and compensatory measures, under which policies, projects and activities related to tourism development with potential harmful impacts on the biological and landscape diversity of the Carpathians may be authorized.
 4. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to prevent, mitigate and if necessary compensate possible adverse impacts of tourism on the biological and landscape diversity of the Carpathians.

Article 22

Managing environmental impacts of tourism in the Carpathians

1. The Parties shall apply the precaution and prevention principles by assessing and taking into consideration possible direct or indirect, short- or long-term influence, including cumulative effect of tourism, recreational and sport infrastructure development projects, as well as tourist, recreational and sport activities, which are likely to have adverse impacts on the environment of the Carpathians. In this regard, Parties shall proceed with appropriate assessment of potential adverse impact of projects, plans and activities related to tourism development in the Carpathians, including transboundary impacts.
2. The Parties, in accordance with Article 12 of the Carpathian Convention, shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic monitoring of environmental impacts of both existing and planned new tourism developments in the Carpathians, to be applied at regional, national and local levels; in particular concerning the use of natural resources such as land, soil, water, forests, energy; as well as sewage, waste and air pollution management issues.
3. Each Party shall establish conditions and criteria, including relevant remedial and compensatory measures, under which policies, projects and activities related to tourism development with potential harmful impacts on the environment of the Carpathians may be authorized.

4. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to prevent, mitigate and if necessary compensate possible adverse environmental impacts of tourism in the Carpathians.

Article 23

Managing socio-economic and cultural impacts of tourism in the Carpathians

1. The Parties shall apply the precaution and prevention principles by assessing and taking into consideration possible direct or indirect, short- or long-term influence, including cumulative effect of the tourist, recreational and sport infrastructure development projects, as well as tourist, recreational and sport activities, which are likely to have adverse socio-economic and cultural impacts in the Carpathians. In this regard, Parties shall proceed with appropriate assessment of potential adverse impact of projects, plans and activities related to tourism development in the Carpathians, including transboundary impacts.
2. The Parties, in accordance with Article 12 of the Carpathian Convention, shall cooperate on developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic monitoring and assessment of the socio-economic and cultural impacts of tourism in the Carpathians, to be applied at regional, national and local levels.
3. Each Party shall take measures in its national territory with the objective to prevent, mitigate and if necessary compensate possible adverse socio-economic and cultural impacts of tourism in the Carpathians.

Article 24

Monitoring the effectiveness of policies and strategies for the development of sustainable tourism in the Carpathians

1. Each Party shall monitor the effectiveness of policies and strategies towards the development of sustainable tourism in the Carpathians implemented at the national, regional and local levels.
2. The Parties, in accordance with Article 12 of the Carpathian Convention, shall cooperate in developing, adopting and implementing the common Carpathian policy of permanent and systematic monitoring; to be applied at regional, national and local levels; of the effects of policies and strategies implemented towards the development of sustainable tourism in the Carpathians, by defining and applying the commonly agreed set of indicators, in particular taking into account, assessing and measuring:
 - (a) the contribution of policies and strategies towards the development of sustainable tourism in the Carpathians to the conservation and sustainable use of biological and landscape diversity of the Carpathians, in accordance with Article 4 of the Carpathian Convention and with the Biodiversity Protocol;
 - (b) the contribution of policies and strategies towards the development of sustainable tourism in the Carpathians to the protection and sustainable use of water resources of the Carpathians, in accordance with Article 6 of the Carpathian Convention;
 - (c) the contribution of policies and strategies towards the development of sustainable tourism in the Carpathians to the sustainable agriculture, in particular the maintenance of the management of agricultural land traditionally cultivated in the Carpathians in a sustainable manner, in accordance with Article 7 of the Carpathian Convention.

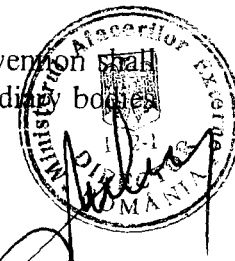
5. The first meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened by the Secretariat in conjunction with the first meeting of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this Protocol. Subsequent ordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held in conjunction with ordinary meetings of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.
6. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:
 - (a) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;
 - (b) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;
 - (c) Consider and adopt, as required, amendments to this Protocol that are deemed necessary for the implementation of this Protocol; and
 - (d) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol.

Article 30 **Secretariat**

1. The Secretariat established by Article 15 of the Carpathian Convention shall serve as the Secretariat of this Protocol.
2. Article 15, paragraph 2, of the Carpathian Convention on the functions of the Secretariat shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol.

Article 31 **Subsidiary bodies**

1. Any subsidiary body established by or under the Carpathian Convention may, upon a decision by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, serve the Protocol, in which case the meeting of the Parties shall specify which functions that body shall exercise.
2. Parties to the Carpathian Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the meetings of any such subsidiary bodies. When a subsidiary body of the Carpathian Convention serves as a subsidiary body to this Protocol, decisions under the Protocol shall be taken only by the Parties to the Protocol.
3. When a subsidiary body of the Carpathian Convention exercises its functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the bureau of that subsidiary body representing a Party to the Carpathian Convention but, at that time, not a Party to the Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to the Protocol.
4. Rules of Procedure for the Conference of the Parties to the Carpathian Convention shall apply *mutatis mutandis* to the participation of observers in the work of subsidiary bodies serving this Protocol.

Article 32

Monitoring of compliance with obligations

1. The Parties shall regularly report to the Conference of the Parties on measures related to this Protocol and the results of the measures taken. The Conference of the Parties shall determine the intervals and format at which the reports must be submitted.
2. Observers may present any information or report on implementation of and compliance with the provisions of this Protocol to the Conference of the Parties and/or to the Carpathian Convention Implementation Committee (hereinafter referred to as the "Implementation Committee").
3. The Implementation Committee shall collect, assess and analyze information relevant to the implementation of this Protocol and monitor the compliance by the Parties with the provisions of this Protocol.
4. The Implementation Committee shall present to the Conference of the Parties recommendations for implementation and the necessary measures for compliance with the Protocol.
5. The Conference of the Parties shall adopt or recommend necessary measures.

Article 33

Evaluation of the effectiveness of the provisions

1. The Parties shall regularly examine and evaluate the effectiveness of the provisions of this Protocol.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol may consider the adoption of appropriate amendments to this Protocol where necessary in order to achieve its objectives.
3. The Parties shall facilitate the involvement of the regional and local authorities, and other stakeholders in the process under paragraph 1.

CHAPTER V FINAL PROVISIONS

Article 34

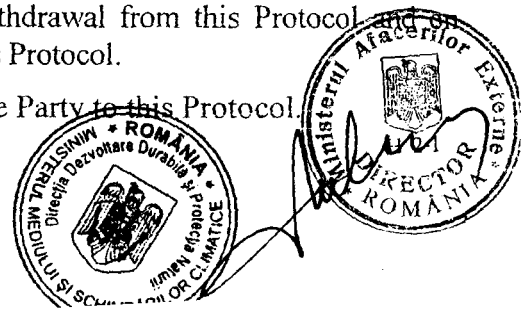
Links between the Carpathian Convention and the Protocol

This Protocol constitutes a Protocol to the Carpathian Convention within the meaning of Article 2 paragraph 3 thereof, and any other relevant articles of the Carpathian Convention.

Article 35

Entry into force, amendment of, withdrawal from the Protocol, and settlement of disputes

1. The provisions of Articles 19, 20, 21 paragraphs 2 to 4 and Article 22 of the Carpathian Convention on entry into force, amendment of and withdrawal from this Protocol and on settlement of disputes shall apply mutatis mutandis to this Protocol.
2. Only a Party to the Carpathian Convention may become Party to this Protocol

Article 36
Reservations

No reservations may be made to this Protocol.

Article 37
Depositary

The Depositary of this Protocol is the Government of Ukraine.

Article 38
Notifications

The Depositary shall, in respect of this Protocol, notify each Contracting Party of

- (a) any signature,
- (b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval,
- (c) any date of entry into force,
- (d) any declaration made by a Contracting Party or signatory,
- (e) any denunciation notified by a Contracting Party, including the date on which it becomes effective.

Article 39
Signature

This Protocol shall be open for signature at the Depositary from 27 May 2011 to 27 May 2012.

[Handwritten signature]

Done at Bratislava on the 27 May 2011 in one original in English language

The original of the Protocol shall be deposited with the Depository, which shall distribute certified copies to all Parties.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol

For the Government of the Czech Republic

For the Government of the Republic of Hungary

For the Government of the Republic of Poland

For the Government of Romania

For the Government of the Republic of Serbia

For the Government of the Slovak Republic

For the Government of Ukraine

*Directorat Național de Protecția Naturii
- Dir. Renan Udrea*

PENTRU CONFORMITATE CU EXEMPLARUL
DEPUSAT DE MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

21

V. Gavrilescu
VICTORIA GAVRILESCU
DIRECTOR

